

A civil szektor fenntarthatósága

előkészítő kutatási jelentés

az

„Új szereplők a pénzpiacon”

– tervezés teljes költségmegtérüléssel (Full Cost Recovery – FCR) a hosszú távú szervezeti fenntarthatóság eléréséhez –

című műhelymunkához

A kutatást végezte és a kutatási összefoglalót írta: Melles Ágnes

2011. január

DEMOKRATIKUS JOGOK FEJLESZTÉSÉÉRT

ALAPÍTVÁNY

FOUNDATION FOR DEVELOPMENT OF
DEMOCRATIC RIGHTS

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETŐ, KIINDULÓPONTOK.....	3
2	HÁTTÉR, KÖRNYEZET BEMUTATÁSA	4
2.1	CIVIL SZÉKTOR BEMUTATÁSA	4
2.2	SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET, PÉNZÜGYI SZABÁLYOZÁS	6
2.3	MINŐSÍTÉS, ÁTLÁTHATÓSÁG	8
3	MÉLYINTERJÚK ELEMZÉSE	9
3.1	KUTATÁSBA BEVONT SZERVEZETEK BEMUTATÁSA	9
3.1.1	<i>MagNet Magyar Közösségi Bank Zrt.</i>	9
3.1.2	<i>Ökobank</i>	10
3.1.3	<i>Mikrohitel Zrt.</i>	11
3.1.4	<i>CIB Bank</i>	12
3.1.5	<i>NESsT</i>	13
3.1.6	<i>Kék Madár Alapítvány</i>	13
3.1.7	<i>Társaság a Szabadságjogokért Egyesület</i>	14
3.1.8	<i>Retextil Alapítvány</i>	15
3.1.9	<i>Napra Forgó Nonprofit Kft</i>	16
3.1.10	<i>Reflex Szociális Szövetkezet</i>	17
3.2	FINANSZÍROZÁSI PÉLDÁK, KAPCSOLATOK	18
3.3	CIVIL SZERVEZETEK HITELKÉPESSÉGE.....	19

1 BEVEZETŐ, KIINDULÓPONTOK

A kutatás célja, hogy megvizsgálja, a pénzügyi szervezetek (bankok, befektetési intézmények, kockázati befektetők stb.) miért nem részesítik előnyben a non-profit civil szervezeteket ügyfélként, illetve milyen átláthatósági, minőségbeli vagy valamilyen más biztosítékra lenne szükségük. A másik oldalról azt akartuk kideríteni, hogy a civil szervezetek milyen szükségletekre keresnek megoldást, milyen rugalmas konstrukciókra lenne szükségük.

Azzal a hipotézissel indultunk a kutatásnak, hogy vannak olyan pénzügyi konstrukciók, amelyekben komoly partnerré válhatnak a civil szervezetek a pénzügyi szervezetek számára, illetve egybecseng a civil szervezetek igényeivel, szükségleteivel.

Hasonló témában kutatott a Tükörterem Egyesület is 2010 első félévében: átfogó felmérést végeztek a klasszikus civil szervezetek (magánalapítványok, egyesületek) körében. A Civil szervezetek többforrású finanszírozása című tanulmányuk részletesen bemutatja ezen szervezetek finanszírozási helyzetét, valamint azt, hogy milyen lehetőségekkel rendelkeznek finanszírozásuk bővítésére, bevételeik többforrásúvá tételére.¹ Kutatásukban mind kvantitatív (telefonos survey), mind kvalitatív (fókuszcsoporthoz, szakértői mélyinterjúk) módszerekkel dolgoztak, több mint 300 civil szervezetet értek el, és pénzügyi, közigazgatási szakembereket, a témával foglalkozó politikusokat valamint pályázató szervezeteket is megkérdeztek.

Kutatásunk során mi nem törekedtünk hasonló, a szektor egészét bemutató elemzésre, inkább egy-egy, általunk fontosnak tartott mozzanat mentén akartunk mélyebbre hatolni. A civil szektorból olyan szervezeteket keresünk fel, amelyek széleskörű tapasztalattal rendelkeznek, érzékenyek a témában. Továbbá a két kutatás közötti időbeli eltérés tette lehetővé, hogy mi már bevonhassuk a felmérésbe az azóta alakult első magyar közösségi bankot, a MagNet Bankot, illetve az alakuló Ökobankról is több információt szerezhessünk. A kutatás során megkeresett szervezetek a következők voltak:

Társaság a Szabadságjogokért Egyesület (TASZ)
Napra-Forgó Nonprofit Közhasznú Kft.
Reflex Szociális Szövetkezet
Retextil Alapítvány
Kék Madár Alapítvány

MagNet Magyar Közösségi Bank Zrt.
CIB Bank Zrt.
Magyar Kockázati és Magántőke Egyesület
Bak és Vidéke Takarékszövetkezet
Ökobank (Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért)

NESsT Europe Nonprofit Kft.
Autonómia Alapítvány
Mikrohitel Zrt.

¹ Tükörterem Egyesület: A civil szervezetek többforrású finanszírozásának lehetőségei, nemzetközi modelljei (http://www.tukorterem.hu/project/civil_szervezetek_toebbforsasu_finanszirozasa)

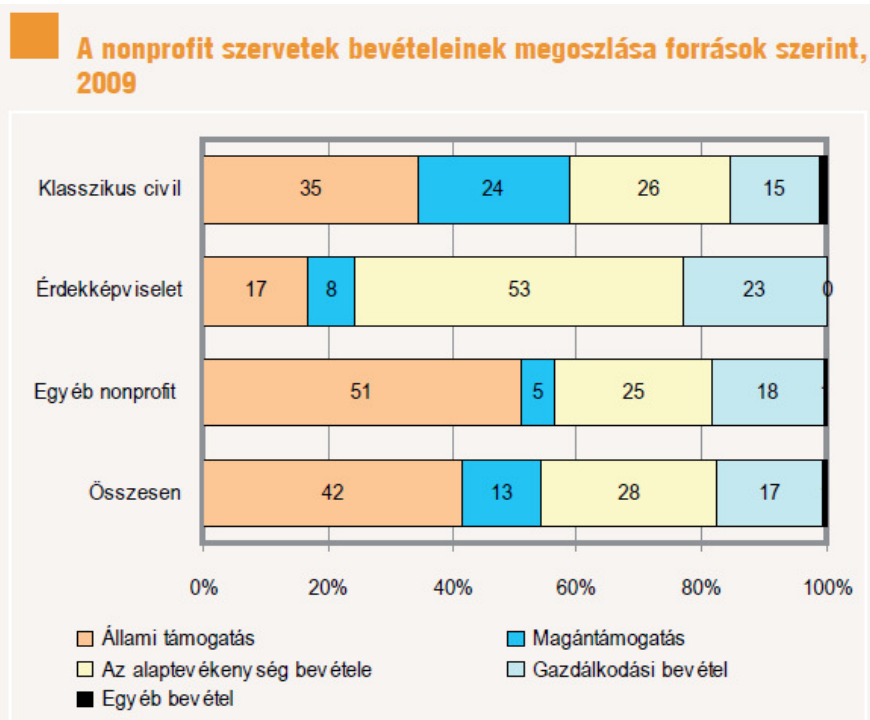
2 HÁTTÉR, KÖRNYEZET BEMUTATÁSA

2.1 Civil szektor bemutatása

A KSH definíciója a nonprofit szervezeteket jellegük szerint három típusba sorolja. Klasszikus civil szervezetnek tekinti a magánalapítványokat és az egyesületeket, az érdekképviseletek csoportjába tartoznak a köztestületek, szakszervezetek, szakmai munkáltatói érdekképviseletek és az egyesületek. Az egyéb nonprofit szervezetekhez sorolja a közalapítványokat és a közhasznú társaságokat.

A KSH legfrissebb adatai szerint² 2009-ben 66 145 szervezet működött Magyarországon, kicsivel több, mint egyharmaduk (23 667) alapítványi formában, 42 478 társas nonprofit szervezetként. Az alapítványok 62 százaléka három tevékenységi területre: az oktatáshoz (32%), a szociális ellátáshoz (16%), és a kultúrához (14%) köthető. A társas nonprofit szervezetek körében továbbra is a szabadidős (26%) és a sportegyesületek (16%), valamint a kulturális szervezetek (11%) aránya a legnagyobb. A közhasznú státust szerzett szervezetek aránya 2009-ben 48 százalék volt, a kiemelkedően közhasznúvá nyilvánítottaké 6 százalék.

A gazdasági háttérüket tekintve a szervezetek 88 százalékának volt bevétele és kiadása is 2009-ben, 3 százalékuk gyakorlatilag csak tőkét gyűjtött, közel 7 százalékuk semmiféle pénzügyi tevékenységet nem folytatott, 2 százalékuk pedig kizárólag a meglévő tartalékait használta. A „klasszikus” civil szervezetek közel 7 százaléka jelezte, hogy alaptevékenysége során bevételekre nem tett szert, és kiadásai sem voltak.

A vizsgált időszakban érzékelhetően erősödött a nonprofit szektor szolgáltatói szerepe, ezzel összhangban javultak gazdálkodási mutatói is. A bevételek összege meghaladta az 1114 milliárd forintot, a 2000. évi 495 milliárd forinthez képest folyó áron több mint 125 százalékkal nőtt. Ennek ellenére az 500 ezer forintnál kisebb bevételű szervezetek aránya még mindig 44 százalék.

A gazdasági válság hatása kimutatható az állami támogatásokból származó források arányának csökkenésében is. 2008-ban a teljes szektor bevételeinek 44 százaléka származott állami vagy önkormányzati költségvetésből, míg 2009-ben ennek aránya 42 százalék volt. Ezzel párhuzamosan a magántámogatások aránya 11-ről 13 százalékra nőtt. A magántámogatások esetében 2007-hez képest a vállalatoktól és a külföldről érkező

² KSH: A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2009-ben
(<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit09.pdf>)

támogatások is hozzávetőlegesen 20 százalékkal nőttek. A lakosság által igénybe vehető közcélú adományozás adókedvezménye évek óta csökken, nagy valószínűséggel ennek is köszönhető, hogy a magánszemélyektől kapott pénzüsszegek nagysága a 2007-es érték négyötödére esett vissza.

Az állami hozzájárulás 2008-hoz képest 21milliárd forinttal csökkent, ennek az összegnek a 65 százalékát a nonprofit vállalkozások és közalapítványok kapták, holott a szektor szervezeteinek alig 7 százaléka sorolható ebbe a típusba. Ugyanakkor a „klasszikus” civil formáknak tekinthető (magán)alapítványok és egyesületek esetében a központi állami támogatás csupán az összes bevétel 31 százalékát jelenti. Az állam által a szektorban támogatásként kiosztott pénzüsszegek 49 százaléka a fővárosban marad, csak 6 százaléka kerül községi szervezetekhez.

2009-ben ezerrel kevesebb szervezet nyert pályázaton az előző évhez képest, viszont 10 százalékkal emelkedett a szektor által megszerzett pályázati összeg. A pályázati bevételek fele budapesti szervezetekhez került. A pályázati úton támogatásban részesülők 91 százaléka a „klasszikus” civil szervezetek közé sorolható, a megnyert összeg átlagosan több mint 12 százalékát jelentette bevételeknek.

A nonprofit szervezetek száma és bevétele szervezeti forma szerint, 2009

Szervezeti forma	A nonprofit szervezetek száma működési jellemzők szerint					A nonprofit szektor összes bevétele		
	bevételei, kiadásai vannak	pénzt gyűjt, nincs kiadása	tartalékából él, csak kiadása van	pénz nélkül működők	összesen	millió Ft	%	egy szervezetre jutó bevétel, ezer Ft
Alapítvány	19 425	862	720	1115	22 122	201 932	18,1	9 128
Közalapítvány	1 419	45	36	45	1 545	88 622	8	57 361
Egyesület	31 376	1 065	443	2 859	35 743	216 479	19,4	6 056
Köztestület	321	–	–	3	324	25 481	2,3	78 646
Szakszervezet	1189	44	4	95	1 332	17 660	1,6	13 258
Szakmai, munkáltatói szervezet	2 307	70	60	304	2 741	59 856	5,4	21 837
Nonprofit gazdasági társaság	2 043	4	96	56	2 199	484 794	43,5	220 461
Nonprofit intézmény	35	1	–	1	37	13 815	1,2	373 392
Egyesülés	96	–	6	–	102	5 761	0,5	56 480
Összesen	58 211	2 091	1 365	4 478	66 145	1 114 404	100	16 847

A nonprofit szektor bevételei források szerint, 2009

Bevételi forrás	A bevétel		Ebben részesülő szervezetek	
	összege (millió Ft)	megoszlása (%)	száma	aránya, %
Központi költségvetésből származó támogatás	375 333,10	33,9	18 504	28
Önkormányzati támogatás	75 112,10	6,7	21 374	32,3
Személyi jövedelemadó 1%-a	10 452,10	0,9	25 389	38,4
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	2 480,00	0,2	602	0,9
Összes állami támogatás	463 377,20	41,6	42 270	63,9
Vállalati, pénzügyi támogatás	52 548,70	4,7	12 447	18,8
Lakossági támogatás	20 295,40	1,8	8 727	13,2
Külföldi támogatás	44 207,50	4	2 329	3,5
Támogatás nonprofit szervezetektől	23 575,40	2,1	17 397	26,3
Összes magántámogatás	140 627,10	12,6	29 838	45,1
Tagdíjbevétel magánszemélyektől és jogi személyektől	48 250,80	4,3	28 769	43,5
Alap-, illetve közhasznú tevékenység bevétele	265 230,00	23,8	16 868	25,5
Alaptevékenység összes bevétele	313 480,80	28,1	36 623	55,4
Gazdálkodási, vállalkozási bevétel	152 807,60	13,7	9 495	14,4
Pénzügyi tevékenységből származó bevétel	37 198,70	3,3	27 943	42,2
Gazdálkodási tevékenység összes bevétele	190 006,30	17,1	32 186	48,7
Hitel- és kölcsönfelvétel	6 431,30	0,6	1 184	1,8
Egyéb bevétel	481,5	0	957	1,4
Összes bevétel	1 114 404,20	100	60 302	91,2

2.2 Szabályozási környezet, pénzügyi szabályozás

A legfontosabb szabályozási lépések kronológiája³

- 1990: Az alapítványtétel és az egyesületalapítás engedélyhez kötésének megszüntetése; alanyi jogú teljes társasági adó mentesség a nonprofit szervezeteknek; az alapítványoknak nyújtott adományok összegének levonhatósága a személyi jövedelemadó alapján
- 1991–1994: A nonprofit szervezetek adókedvezményeinek fokozatos csökkentése és feltételekhez kötése
- 1994: Új nonprofit szervezeti formák (közalapítvány, köztestület és közhasznú társaság) beiktatása a Polgári Törvénykönyvbe

³ <http://www.nonprofitkutatas.hu/letoltendo/cilieuh.pdf>

- 1995–1996: A közalapítványoknak járó adókedvezmények növelése, a magánalapítványoknak járók csökkentése
- 1997: A személyi jövedelemadó 1%-a felajánlható a civil szervezetek számára
- 1998: A szabályozás megkülönbözteti egymástól a közhasznú, a kiemelkedően közhasznú és a nem közhasznú nonprofit szervezeteket; az adókedvezmények a közhasznúsági fokhoz igazodnak
- 2004: A civil szféra állami támogatásának intézményesítése, a Nemzeti Civil Alapprogram létrehozása
- 2005: Az önkéntes tevékenységhez kötődő kedvezmények feltételeinek törvényi szabályozása; a közhasznú társasági forma felváltása a nonprofit gazdasági társasággal; az egyéni adományok adókedvezményének csökkentése
- 2007: A szociális szövetkezet mint közhasznú státus megszerzésére is jogosult, új típusú szervezet megjelenése
- 2009: Kht , mit szervezeti forma megszűnése, helyette nonprofit gazdasági társaság (nonprofit bt, nonprofit kkt, vagy nonprofit rt)

A civil szervezetek finanszírozási lehetőségeit nagyban befolyásolja **tevékenységük szabályozási környezete**. Az egyesület vagyonával önállóan gazdálkodik, s tartozásaiért saját vagyonával felel. A gazdálkodó tevékenység és a gazdasági tevékenység azonban nem azonos fogalmak. Az egyesület és az alapítvány megkülönböztetetten gazdasági tevékenység folytatására nem hozható létre. Saját vagyonával való gazdálkodása körében kötött szerződések estében azonban gazdálkodó szervezetnek minősül. A tagok – a tagdíj megfizetésén túl – az egyesület tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek. A tagok felelőssége hasonló a kft. tagjainak felelősségéhez, amely csak a vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. A jogszabály nem rögzíti, hogy a társadalmi szervezet milyen vállalkozási tevékenységet láthat (vagy nem lát-hat) el, mégis két jogszabály mutat utat a gazdasági tevékenységeik ellátásához. A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény többek között rögzíti, hogy a társasági adó alanya: „ az alapítvány, a közalapítvány, a társadalmi szervezet, a köztestület...”, valamint az 1989. évi II. törvény felhatalmazása alapján kiadott, a társadalmi szervezetek gazdálkodó tevékenységéről szóló 114/1992. (VII. 23.) Korm. rendelet az, amely kordában tartja ezen irányú tevékenységeiket. 4

A pályázatok során elszámolható hitelköltségeket a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának 2009. évi támogatási elvei szabályozzák: az 1. számú támogatási elv kimondja, hogy „Működési költségként, illetve a civil szervezet működéséhez kapcsolódó tárgyi eszköz beszerzéseként a regionális kollégiumok és az országos hatókörű szervezetek kollégiuma az alábbi kiadásokat, ráfordításokat támogatják a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény alapján. Az itt felsorolt költségek kizárólag akkor számolhatók el, ha azok a szervezet működését, illetve létesítő okiratának megfelelő tevékenységét szolgálják, s ezt szükség esetén a szervezetnek bizonyítania is tudni kell. ...

2.2. Egyéb szolgáltatások

Bankköltségek: (forgalmi jutalék, zárlati díj, átutalások költsége, működési célra felvett hitel kamata stb., kivéve: büntetőkamat és más, működési célú pályázathoz felvett hitel kamata) Ezen a soron elszámolható a működési célra, pénzüntézetől felvett hitel vagy kölcsön kamata az alábbi feltételek együttes megléte esetén:

- a. Elszámolni, csak a megvalósítási időszakba eső hitel vagy kölcsön időarányos kamatát lehet.
- b. Az elszámoláshoz csatolni kell a hitel vagy kölcsön felvételéről szóló szerződés másolatát.
- c. Az elszámolt kamat a kölcsön felvételéről szóló szerződésben szereplő THM lehet, de legfeljebb 20%.⁵

⁴ http://www.szmm.gov.hu/civil_tananyag/tananyag/civil_szabalyozas/docs/civil_szabalyozas.pdf

⁵ http://civilszamado.hu/directory/news/news_documents/nca_határozat_tamogatasi_elvek_2009.pdf

2.3 Minősítés, átláthatóság

Bullain Nilda (ECNL) az ECNL által végzett kutatás eredményeire alapozva mutatta be az európai önszabályozó modelleket egy, a NIOK által a témában szervezett konferencián⁶. A kutatás az Európai Unió 27 tagállamában az elmúlt 5 évben működő elszámoltathatósággal kapcsolatos nonprofit szabályozási és önszabályozási kezdeményezésekre vonatkozott. Összesen több mint 150 kezdeményezést azonosítottak be, ennek körülbelül fele volt szabályozási, másik fele önszabályozási kezdeményezés.⁷

Az önszabályozás a fejlettebb civil szektorokban, országokban jellemző, nemcsak Kelet-hanem Dél-Európából is kevesebb az önszabályozó mechanizmus. A kezdeményezések fele négy országban működött: Nagy-Britannia, Svájc, Hollandia és Németország.

Önszabályozási formák:

- Codes of conduct – Magyarra leginkább viselkedési önelőírás-ként lehetne fordítani. A szervezetek egy csoportja önmagukra nézve mond ki standardokat és önmaguk gondoskodnak a betartásukról. Legtöbbször egy országban sem a teljes szektorra, hanem alszektorokra vonatkozik (pl. szociális szervezetekre, alapítványokra). Egyedül Észtországban működik szektorra kiterjedő rendszer, mivel a helyi NCA (mely kicsit más, mint a magyarországi) elvárja a kódex aláírását.
- Minősítési rendszer – Független minősítő szervezet működik, amely eldönti, hogy egy adott szervezet megfelel-e a minősítési rendszernek, illetve annak egy szintjének. Lehet participatív formában kifejleszteni a standardokat, de a bizottságnak, mechanizmusnak, amely végzi az értékelést, függetlennek kell lennie. Tapasztalat, hogy a szövetségi alapon működő minősítési rendszerek is általában független szereplő beiktatását végzik el. Ez a legelterjedtebb forma a fejlettebb országokban.
- Watchdog szervezetek – a rendelkezésre álló információk alapján (szemben a minősítési rendszerek önkéntességével) döntenek a szervezetek minősítéséről. Ez a rendszer inkább a tengerentúlon jellemző.
- Adatbázisok – Ilyen például a Guidestar. Sok olyan adatbázis létezik, amelyekbe a szervezetek önkéntesen adnak adatokat. Ezek nem hitelesek, főleg információnyújtás a céljuk, és erre vonatkozó szolgáltatásokat fejlesztenek ki. Olyan információkat nyújtanak, amelyek például a közhasznúsági jelentésből nem derülnek ki. Ilyen a NIOK adatbázisai is.
- Minőségmenedzsment – kidolgozott rendszerek, amelyek ISO vagy TQM alapúak, és a szervezetek magukra adaptálják. Például Angliában a Picasso a legelterjedtebb, magyar adaptáció a MINTA⁸, amivel a CTF foglalkozik.

⁶ <http://www.niok.hu/fooldal.html>

⁷ : http://www.niok.hu/dokumentumok/27_ECNL_prez_2008-09-25.ppt

⁸ : http://www.niok.hu/dokumentumok/28_CTF_prez_2008-09-25.pdf

3 MÉLYINTERJÚK ELEMZÉSE

3.1 Kutatásba bevont szervezetek bemutatása

3.1.1 MagNet Magyar Közösségi Bank Zrt.

A korábban takarékszövetkezeti pénztárként működő HBW Expressben 2008 márciusában 30%-os kisebbségi részesedést szerzett a spanyol Caja Navarra takarékpénztár (www.can.es). Az új tulajdonos 1,2 milliárd forintos tőkeemelésének segítségével a HBW Express 2008 októberében kereskedelmi bankká alakult át. A tulajdonosok közül 30%-ot képvisel a Caja Navarra, 70% a magyar befektetőké, a HWB 2010. április 30-tól **MagNet Magyar Közösségi Bank** néven működik tovább.

Osztalékpolitikájuk a következőképpen alakul: **a bank profitjának**

- 10%-a egyesületek/alapítványok, civilek javára megy (Közösségi Adományozási Program - KAP),
- 60%-a kerül visszaforgatásra, fejlesztésre (új termékek, rendszerek, növekedés),
- 30% a tulajdonosok nyeresége.

Az első **Közösségi Adományozási Program** 2010. június 30-án zárult le. Az ügyfelek (betétesek) szavazataik leadásával, a rájuk eső nyereségrész arányában segítették a KAP programban részt vevő 47 (az egészségügy, környezetvédelem és a kultúra területén tevékenykedő) alapítvány vagy civil szervezetet működését. Az összeg, amelynek szétosztásáról az ügyfelek 2010-ben rendelkeztek közel 30,5 millió forint volt.

Civil Közösségi Vállalkozói számlacsomag kifejezetten a közhasznú tevékenységet folytató szervezetek számára készült. A díjtételek kialakításánál figyelembe vették ezen szervezetek költségérzékenységét: nincs havi számlavezetési díj, csak a tényleges forgalom utáni jutalékot kell kifizetni. A netbankon keresztül történő átutalások költségeit jelentősen csökkentették és minden bankon belüli átutalást díjmentes.

Legfrissebb kimutatásuk szerint a náluk elhelyezett bankbetétek 2%-a tartozik civil szereplőkhöz.⁹

Bankszámla darabszám megoszlás: (2009.12.31.)

A bank képviselője az interjú során úgy fogalmazott, hogy MagNet Bank abban is különbözik a többi magyarországi banktól, hogy ők a profitot kibővítetten értelmezik: a társadalmi és környezeti érdekek figyelembevételével. Nem minél több hitelt akarnak, minél magasabb kondíciókkal „rásózni” az ügyfelekre, mert ez csak a rövid távú bankprofit érdekeit szolgálja. Úgy vélik a nagy hitelkihelyezés sem a hosszú távú (illetve válság idején vett) bankérdeket, sem a közösség érdekeit nem szolgálja. Elmondta, hogy az etikus bankok nem helyezik dupla nyomás alá ezt a rendszert, ezáltal lekerül a nyomás az árazási folyamatokról, így az ügyfél a túlbonyolított átcsomagolt ügyletek helyett azt kapja, amire szüksége van. A **transzparencia** kialakítása számukra azt jelenti, hogy megmondják az ügyfeleknek, hogy mennyit kerestek rajtuk. Tapasztalatuk szerint ez nem felháborodást, hanem szimpatizánsokat eredményez – sok visszajelzés és pozitív reakció érkezik ezzel kapcsolatban hozzájuk.

⁹ <http://www.magnetbank.hu/?page=jelentesek>

A civil szektor hitelképességének kérdésével is foglalkoznak: azon dolgoznak, hogy a hitelezési politikájukba hogyan lehetne megfelelően beépíteni azokat a finanszírozási szempontokat, melyek a civil szférának nagyon fontosak, vagyis az elő- és utófinanszírozás kérdését. Egyelőre biztosítékrendszer hiányában nem tudunk hitelezni – szigorú betétesvédelmi előírások miatt ebben az évben nem került rá sor. Úgy nyilatkoztak azonban, keresik a lehetőségeket, legkevésbé a rendszer bebetonozására törekcszenek. Elmondták, hogy azon igyekeznek, hogyan lehetne a rendszert úgy nyitottabbá tenni, hogy közben a keretek egyértelműek legyenek és párhuzamosan megvan a fejlődésre a lehetőség. Folyamatosan figyelik, hogy mások hogyan csinálják, milyen kapcsolatok vannak a civil szférával, de eddig úgy tapasztalták, nem nagyon van piac.

3.1.2 Ökobank

A Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért (TFF) egyesület 2001-ben alakult. Az egyesület létrejöttének a célja, hogy a szervezetfejlesztői tudást ötvözze a fenntartható fejlődés elveivel. Legfontosabb tevékenységeink: civil szervezeti kutatások, szervezetfejlesztés civil szervezeteknek, szakmai műhely a fenntartható fejlődésről, vezetőképző tréning-sorozatok, érdekképviselet és fenntarthatóság erősítése a regionális fejlesztési programokban. A TFF célul tűzte ki egy olyan szövetkezeti alapú pénzüintézet megalapozását, amely nem csak a profit nagyságát tartja szem előtt, hanem mérsékelt haszon mellett bizonyos előremutató társadalmi, környezeti célokat támogat kedvezményes hitelekkel. Előrehaladott tárgyalásokat folytatnak a Zirci Takarékszövetkezettel, 2011 első félévében szeretnék az első fiókot megnyitni, ami egy dedikált fiók, egy öko-takarék lenne, Budapesten. Jelenleg áll kidolgozás alatt az is, hogy az itt számlát nyitó civil szervezetek milyen kedvezményeket kaphatnánk, milyen termékeket kínálnának neki. Az alapdefiníciók szintjén részletesen kidolgozott a rendszer, a következő alapértékeknek kell érvényesülnie:

- átláthatóság: információ a kihelyezett hitelekéről és egyben választási lehetőség biztosítása a betéteseknek
- Egy közösségi alapokon nyugvó, szövetkezeti pénzüintézet erősíti a közösség tulajdonosi tudatát, a civil öntudatot, hozzájárul egy fenntarthatóbb közösség kialakításához
- Fenntartható bank: nem csak a profit maximalizálás a cél, hanem az egyéb társadalmi, környezeti hasznon is
- Felelős vagy etikus befektetés: dohány-, szesz-, hadiipar, gyerekmunka, géntechnológia, állatkísérletek kizárása. Pozitív szűrő: non-profit kezdeményezések, szociális gazdaság, megújuló energiák, biogazdálkodás.¹⁰

Az interjú során a TFF képviselője beszámolt arról, hogy a civil finanszírozás, befektetések nyomon követése voltak a kulcsterületek, amin elindultak. Látták, hogy a kereskedelmi bankok esetében CRS tevékenységgel kimerül a civil szektorral való együttműködés, a piacon jelenlévő egy-két releváns szereplő (MagNet Bank, Mikrohitel Zrt.) kapacitása pedig véges. Alapvetően személyes okokból indultak ki, amikor a civil szektor finanszírozási kérdéseivel kezdtek foglalkozni: „láttuk, hogy amikor a bankban tarjuk a pénzünket, az ellenőrizhetetlen módon áramlik vissza a gazdaságba (pl. azért tüntetünk, hogy ne épüljön meg egy autópálya vagy bevásárlóközpont, közben ezt finanszírozom a saját pénzből, mert a bank az ingatlanalapjában ezt tartja). Sok külföldi példát megnéztünk: social banking, sustainable banking, ethical banking... Láttuk, hogy sok olyan dolog van, ami ugyan vállalkozószzerű tevékenység, vagy valamit létrehoz, de aztán azt működtetni kell, amihez pedig pénzre van szükség, ezt a pénzt viszont egy sima bankhitelből nehéz finanszírozni. Azt tapasztaltuk, hogy

¹⁰ Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért: Pénzügyekről zöld szemmel, p. 34.

külföldön sok ötletes megoldás létezik arra vonatkozóan, hogyan lehet kicsit közösségibb alapokra helyezni a hitelezéseket. Ezekből szeretnénk bizonyos dolgokat megvalósítani Magyarországon.”

A takarékszövetkezetekkel való együttműködés abból a meglátásukból eredt, hogy azok horizontja kicsit alacsonyabban van – a méretekből kifolyólag a kisvállalkozói, a civil szervezeti vagy a szociális vállalkozói nagyságrend már érdekes lehet számukra. Azt tapasztalják, hogy egy kereskedelmi bank „magasabbra tekint”, nagyobb léptékben gondolkodik, ott ezek a szervezetek kihullnak. Pénzügyi szolgáltatásokon kívül egyelőre nem terveznek más együttműködési lehetőséget a civilekkel, bár látják, hogy igény lenne rá, vagyis sokszor nem csak pénz kellene, hanem tanácsadás is.

3.1.3 Mikrohitel Zrt.

A Mikrohitel Zrt. 2004-ben alakult azzal a céllal, hogy szervezeti keretben nyújtson egy Magyarországon új mikrohitel program számára. A részvénytársaság alapításában két szervezet vett részt: a BB Vállalkozásfejlesztő Alapítvány és az Autonómia Alapítvány.

Saját bevallásuk szerint nem tekinthetők hagyományos kereskedelmi banknak vagy pénzügyi közvetítő vállalkozásnak, a szervezet kitűzött céljai, célcsoportja, az alkalmazott módszerek és a működési mód is eltér azokétól. A Mikrohitel Zrt. olyan mikro- és kisvállalkozásoknak és non-profit szervezeteknek biztosít hitellehetőséget, amelyeket a kereskedelmi bankok nem érnek el, azaz hitelképtelennek számítanak. Kis összegű és rövid futamidejű kölcsönöket kínálnak, a fedezeti feltételek is különböznek. Nagy hangsúlyt helyeznek továbbá a személyes kapcsolattartásra, tanácsadásra, mentorálásra, a hitelnújtás mellett azonban nincs számlavezetés.

A Mikrohitel Zrt. mai működéséről elmondható, hogy tőkehitelezési portfóliója 2/3-át a civil szervezetek teszik ki. A Mikrohitel Zrt. által a civil szervezeteknek nyújtott hitelek általában 1,5-3 millió forintig terjednek, a hitelek futamideje a szervezetek projektjéhez, illetve a támogatások kifizetéséhez igazodik (3-12 hónap). A kamatláb fix, jelenleg évi 13%, és a 12 hónap futamidőn belül lehetőség van türelmi idő alkalmazására is, mely során a hitelfelvevő havonta csak a tőketartozás havi kamatterheit fizeti, majd a türelmi idő lejártával havi egyenlő részletekben, vagy egy összegben fizeti vissza a hitel összegét. A hitel fedezeteként a szervezet megnyert és aláírt pályázata szolgál, továbbá inkasszó jogot kérnek a számlájukra.

A civil szervezeteknek többféle célhoz kapcsolódóan igényelhetnek rövidlejáratú hitelt a Mikrohitel Zrt.-nél:

- megnyert, szerződött pályázathoz, támogatáshoz, mely a projekt indításánál, működtetésénél későbbi fizetést ígér, s ezért áthidaló finanszírozásra van szükség,
- olyan egyszeri rendezvény, akció, tevékenység szervezése, rendezése előfinanszírozásához, melynek célja a cél szerinti tevékenységre szánt bevétel nagyobb arányú növelése,
- a nonprofit szervezet vállalkozási tevékenységének forgóeszköz-finanszírozására, mely éven belüli megtérülést ígér, s nem veszélyezteti a szervezet cél szerinti tevékenységét.

A civil szervezeti formák közül elsősorban a nonprofit kft-k az ügyfeleink, hiteleik főként áthidaló hitelek. Tapasztalatuk szerint azokban a szervezetekben, ahol a vállalkozási rész is erős, ott már megoldják önerőből a pályázatok utófinanszírozási rendszeréből adódó likviditási problémákat. Nyitottak lennének a szociális szövetkezetek felé is, de egyelőre nem jelentkezett nagy igény ebből az irányból.

Saját jövőjükkel kapcsolatban úgy vélik, elengedhetetlen lenne egy külső forrást találniuk nekik is a fenntarthatósághoz, majd ennek köszönhetően szélesebb körben tudnának mind civileknek, mind vállalatoknak hitelezni, és akár nagyobb összegű projektekbe is belevághatnánk.

3.1.4 CIB Bank

A mai CIB Közép-európai Nemzetközi Bank Zrt. alapító elődje a Közép-európai Nemzetközi Bank Rt. (CIB), 1979. november 9-én jött létre Budapesten, mint dolláralapon működő devizabank. A bank részvénytulajdonosai - a Magyar Nemzeti Bank mellett - vezető európai és japán bankházak voltak. A CIB 20 millió dollár, teljes összegében befizetett alaptőkével kezdte meg tevékenységét, melyet országhatároktól függetlenül végzett, kizárólag üzleti megfontolások alapján. A CIB Bank 1992-ben kezdte meg fiókhálózatának kiépítését, s 2006 végén a banknak országos szinten 98 fiókja működött.

Az anyaintézetben, a milánói székhelyű Banca Commerciale Italiana-ban befolyásoló részesedést szerzett a Banca Intesa, így a Csoport 2003. január 1-jével Gruppo Banca Intesara változtatta nevét. 2007 januárjában a CIB anyabankja, a Banca Intesa és a harmadik legnagyobb olasz bank, a Sanpaolo IMI fúziója révén – Intesa Sanpaolo S.p.A. néven – létrejött Olaszország legnagyobb bankcsoportja, amely az európai pénzügyi piacon is meghatározó szerepet tölt be.

Az anyaintézmények példáját követve, 2008. január 1-jével a CIB Bank és az Inter-Európa Bank is egyesült, és CIB Bank Zrt. néven folytatja tevékenységét. Az egyesüléssel az ország második legnagyobb bankja jött létre.

A bankcsoport társadalmi felelősségvállalási programjának fontos részét képezi a civil társadalommal és a helyi közösségekkel való együttműködés. Ez csak részben jelent a CIB-nél anyagi támogatást, mert az elsődleges profiljuk alapján pénzügyi szolgáltatóként is aktívan hozzá szeretnének járulni a helyi közösségek kezdeményezéseinek megvalósulásához. A közhasznú szervezetek pénzügyi támogatását a CIB Társadalmi Felelősségvállalás Alapítvány végzi. A civil szféra számára juttatott összegeket a mellékelt táblázat tartalmazza.¹¹

Felosztott gazdasági értéktöbblet (milliárd forint)

	2007	2008
Tulajdonosok (osztalék)	2,500	0
Munkavállalók (bérfizetések)	27,232	34,614
Állam (közvetlen és közvetett adók)	12,616	14,193
Civil szféra (adományok és juttatások)	0,272	0,564
Vállalati szféra (eredménytartalék és amortizáció)	31,316	35,657
Teljes felosztott értéktöbblet	73,937	85,029

A bankban végzett interjú során megtudtuk, hogy a civil szervezeteknek szóló kedvezmények két dologban térnek el az általánostól: a fix költségeiket azonnal csökkentik (havi számlavezetés és tranzakciós díjak) és extra kamatot fizetnek azért, ha megtakarításokat visznek a bankba. A náluk elhelyezett betétekre (ha adományt gyűjtenek, amit tovább kívánnak adni) nagyobb kamatot adnak, mint egy általános üzleti vállalkozásoknál. Látta szóló számláknál nem fizetnek kamatot általában, míg a nonprofit szervezetek akár 3-5%-ot kaphatnak. A „civil” csomagokban körülbelül fele a tranzakciós díj, mint az általános ügymenetben. Nagyobb szervezetek külön elbírálás, együttműködés alapján kaphatnak további kedvezményeket is.

Ugyanakkor a CIB Banknál is felmerült a business alapú logika és a filantróp logika szembenállása. Az interjú alanya szerint a bankok jelenlegi attitűdje azt tükrözi, hogy a civil szektor pénzügyi fenntarthatóságát elsősorban jótékonyági kérdésnek tekintik.

¹¹ http://cib.hu/cib_csoport/cib_bank/facts/facts

Magyarországon egyelőre nem látják, hogy alapvetően üzleti vállalkozásban ki lehetne szolgálni a civil szektor igényeit, vélik ezekhez a szolgáltatásokhoz kritikus tömeg kell. A CIB Bank üzletpolitikáját (főleg a válság óta) elsősorban az jellemzi, hogy a pénzügyi megtérülést tartják szem előtt, a gazdasági teljesítményt értékelik. Elmondásuk szerint: „egy non-profit szervezetnél nehéz becsülni mennyi jön be az 1%-ból, mennyi az adományszervezésből, emiatt nem is kerül a CIB-nél fókuszba, hogy non-profit szervezeteket finanszírozzunk, nem tekinthető a mindennapi gyakorlat részének”.

3.1.5 NESsT

A NESsT 2001 óta támogat társadalmi vállalkozásokat Magyarországon. Közel 70 magyar nonprofit szervezet jelentkezett, és közülük 49 vett részt a NESsT képzésein. A NESsT módszertani képzései elsősorban társadalmi vállalkozási lehetőségek feltérképezésére és kialakítására fókuszálnak, és céljuk, hogy a szervezetek megalapozottan kialakított vállalkozási tevékenységük révén növelni tudják mind pénzügyi fenntarthatóságukat, mind társadalmi hatásukat. Jelenleg Magyarországon hat szervezet tartozik a NESsT portfólióba, és részesül pénzügyi és készségfejlesztési támogatásban. Ezek a következők: Csoport-téka Egyesület, Fruit of Care, Kék Madár Alapítvány, Vadvirág Alapítvány, Vöröskereszt Budapest, Welldorf Szövetkezet

A NESsT-nél minden második évben írnak ki pályázatot, mely során a jelentkezők több fázisból álló képzési és coaching folyamaton mennek végig, aminek a végeredménye egy üzleti terv lesz. Ennek elkészítéséhez megkapnak mindensegítséget, eszközt. A program során különös hangsúly helyeznek arra, hogy megmutassák a résztvevőknek, hogyan kapcsolják össze az üzleti oldalt a nonprofit létükkel, hogyan tudják úgy integrálni, hogy a tevékenység ne váljon pusztán üzleti vállalkozássá, de mégis hatékonyan tudjon működni. Nem adnak mindenkinek pénzügyi támogatást, csak akkor, ha a képzés végén jó üzleti terv készül. A rendszer következő lépése, hogy az elkészült üzleti terv alapján el kell indítani a vállalkozást, vagy tovább kell azt fejleszteni. Általában három éven keresztül kísérik figyelemmel a programban résztvevőket, és a tapasztaltak alapján további támogatási lehetőségek is léteznek, amennyiben szükségesek.

A NESsT is nonprofit szervezet, adományszerező tevékenységet folytat: vannak intézményi támogatóik, cégek, alapítványok, magánszemélyek, állami forrásuk azonban Európában nincs. A civil szektorral kapcsolatban az a tapasztalatuk, hogy egyre több olyan szervezet van, ahol végzettségüket tekintve megfelelő emberek vannak megfelelő pozícióban: közgazdászok, gazdasági főiskolát végzettek.

3.1.6 Kék Madár Alapítvány

A Kék Madár Alapítvány 1997-ben alakult (100 ezer Ft induló vagyonnal), 2001-től kiemelkedően közhasznú szervezetként működik. Céljaik között szerepel a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek számára történő munkalehetőségének megteremtése, erre való felkészítéssel, feltételek megteremtésével. Ezen kívül foglalkoznak preventív és korrektív szolgáltatások nyújtásával gyermekeknek és családjaiknak, valamint a gyermekek napközbeni ellátása érdekében családi napközit, házi gyermekfelügyeletet és fejlesztő játszóházat szerveznek és működtetnek. Az alapítvány 2007-től éttermet működtet (Ízlelő étterem), megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásával.

Az alapítvány főbb támogatói: az Európai Unió, a Magyar Állam, az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, a Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Nemzeti Civil Alapprogram, a NESsT, és a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány.

A Kék Madár eredmény-kimutatása az elmúlt öt évre vonatkozóan a következőképpen alakult:

Eredmény-kimutatás (ezer Ft)

	2009	2008	2007	2006	2005
Összes közhasznú tevékenység bevétele	162994	119697	109705	117992	101638
Közhasznú célú működésre kapott támogatás	4708	6713	99239	110468	93696
a) alapítótól					
b) központi költségvetésből	2896	2870	37987	12559	31212
c) helyi önkormányzattól	140		166	227	2674
d) egyéb	1672	3843	61086	97682	59810
Pályázati úton elnyert támogatás	127900	91744	1780	3940	1100
Közhasznú tevékenységből származó bevétel	28707	18060	8224	2910	6519
Tagdíjból származó bevétel					
Egyéb bevételek	1679	3180	462	674	323
Rendkívüli bevételek					
Vállalkozási tevékenység bevétele					
Összes bevétel	162994	119697	109705	117992	101683

A Kék Madár Alapítványnál végzett interjú során azt tapasztaltuk, hogy amennyiben a jelenlegi struktúra engedné, képesek lennének alapvetően nem projektekben gondolkodni. A szervezet szolgáltatást szeretne nyújtani és ahhoz forrást találni. Jelenlegi működési rendszerükben projektszinten minden projekt külön finanszírozóval működik (ők inkább szolgáltatásnak nevezik, aminek van egy neve). Működési költségek tekintetében azonban nagy problémát jelent számukra, hogy ingyenesen nyújtott szolgáltatásból (pl. munkanélküliek részére) valahonnan bevételt kell felmutatniuk, amiből ki kell fizetni a rezsit, az alkalmazottakat, a szakértőket, a vezetőséget. Lehetséges megoldásként látják az EU-s pályázati működést, ahol tudomásuk szerint 15% adminisztratív költséget fizetnek. Ebben az esetben tudnának úgy kalkulálni, hogy pl. 5-6 projekt kellene ahhoz, hogy a menedzsment fenn tudjon maradni. Jelenlegi működési költségeik egy részét az NCA működési támogatásai fedezik, másik részét a visszaforgatott nyereségük adja. Átláthatóan akarnak működni, hosszútávon gondolkodnak.

Az alapítvány 2005 körül kerület először pénzügyi szervezettel kapcsolatba. Az EU csatlakozás után több pályázatban részt vettek, de lassúak voltak a kifizetések, több 10 milliós kinnlevőségük volt, majdnem belebukott a szervezet. Akkor több bankkal is tárgyalásba kezdtek, de nem nagyon bíztatták őket, a megnyert pályázat nem volt elég biztosíték, az alapítvány nem kapott hitelt. Végül azzal a takarékszövetkezettel sikerült megegyezniük, ahol a folyószámlájukat vezették – az alapítvány volt a hitelfelvevő, de magánszemélyek voltak a kezesek. A kapott folyószámlahitelt több éven keresztül meg kellett hosszabbítaniuk, de egyre nagyobb (általános felhasználású) keretet kaptak, egyre javuló kondíciókkal. Elmondásuk szerint ugyanúgy bírálták el őket, mint bármelyik forprofit céget, nem kínáltak kedvezőbb kondíciókat azért, mert civil szektorból jönnek. Csak azért kaptak kedvezményeket, mert hűséges, régi ügyfelek voltak (rendesen fizettek, megbízható partnerek voltak), a három hitelt mindig egyre javuló feltételekkel kapták.

3.1.7 Társaság a Szabadságjogokért Egyesület

A Társaság a Szabadságjogokért alapító okiratában lefektetett fő célkitűzése, hogy az Alkotmányban és a nemzetközi egyezményekben deklarált alapvető jogok és jogelvek érvényesüljenek Magyarországon. Tevékenységüket olyan jogterületekre összpontosítják, ahol gyakoriak a jogsértések és az áldozatok különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak. Különös figyelmet fordítanak a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok

nyilvánosságára (Adatvédelem és Információszabadság-programok), a betegek jogaira, a HIV-pozitív személyek jogaira (Betegjogi program és HIV/AIDS program), a kábítószer fogyasztók jogaira (Drogpolitikai program), valamint a hatóságok szabadságkorlátozó jogosítványaira és intézkedéseire (Szólásszabadság és Gyülekezési jog programok).

A TASZ jogvédelmi és jogfejlesztő is tevékenységet végez, 2002 januárjától közhasznú szervezetként működik. Kiemelt támogatóik: Open Society Institute, Common Sense for Drug Policy, Magyar Soros Alapítvány, Tiara Gazdaságsszervező és Tőkebefektetési Zrt., Concorde Értékpapír Zrt..

A TASZ eredmény-kimutatása az elmúlt hat évre vonatkozóan a következőképpen alakult:

Eredmény-kimutatás (ezer Ft)

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Összes közhasznú tevékenység bevétele	177 794	123 607	76 136	64 568	47 964	31 746
Közhasznú célú működésre kapott támogatás			7 033	1 316	1 912	730
e) alapítótól						
f) központi költségvetésből	4 418	10	1 952	1 316	1 194	715
g) helyi önkormányzattól						
h) egyéb	7 177	10 258	5 081	16 252	718	15
Pályázati úton elnyert támogatás	158 052	111 650	65 446	46 027	24 991	22 410
Közhasznú tevékenységből származó bevétel	2 619	595	2 730			
Tagdíjból származó bevétel						
Egyéb bevételek	5 528	1 094	925	973	21 061	8 606
Rendkívüli bevételek			2			

A TASZ legfontosabb adományszervező elve, hogy semmilyen állami, kormányzati forrást nem fogad el, és elmondásuk szerint így nem annyira könnyű fenntartani egy szervezetet, főleg ha olyan ütemben bővül, ahogy ők az elmúlt években. Van egy-két EU-s pályázat, amin indulhatnának, de a 40, illetve 60%-os önrészt nem tudják előteremteni, ezért inkább becsatlakoznak partnerként külföldi szervezetek által szervezett pályázatokba. Így 5-30 ezer eurót tudtak eddig pályázati úton uniós forrásból szerezni.

Az egyesület elsősorban külföldi magánalapítványok pénzéből él. A külföldi magánalapítványoknál sok év munkájával sikerült elérniük, hogy azt, hogy a pályázataik nem utófinanszírozásúak, legalább az összeg felét megkapják előre. A TASZ helyzete speciális, támogatóként „nem kapkodnak utánuk”, sem az üzleti, sem pénzügyi szektor, sem a donorok, mivel a szervezet a vállalt feladataiból adódóan sokak számára konfliktusos (pl. sokszor az állammal, a kormánnyal álnak perben).

3.1.8 Retextil Alapítvány

A RETEXTIL társadalmi és ökológiai újrahasznosító/ recycling program. Magyar találmány, védett név. A Retextil know-how a háztartási és ipari textilhulladék újrahasznosításának speciális egyedi módszerén (művészetterápiás és szocioterápiás tevékenység) alapul. A pécsi alapítvány célja, hogy ezt a programot ismertté és elérhetővé tegye meghatározott célcsoportok (megváltozott munkaképességűek), illetve ezeknek hazai és nemzetközi szervezetei, intézményei számára.

2009-ben a megváltozott munkaképességű foglalkoztatottjaink száma: 22 fő, 2008 szeptemberében rehabilitációs foglalkoztatói tanúsítványt szerzett.

Fejlesztések a 2010-es évben:

- Retextil Manufaktúra működtetése: rehabilitációs foglalkoztató működtetése a fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációja céljából.

- Tanácsadás és segítőszolgáltatások nyújtása az egészségkárosodott emberek részére.
- Köztér rehabilitációs program: Pécsen 4 leszakadó városrészben közösségi művészeti akcióval.
- RE-FORM ökodezign és recycling art országos verseny, kiállítás, és fesztivál.
- Fogyatékos-ügyi klaszter létrehozása: a projekt átfogó célja a fogyatékos emberek segítségével foglalkozó szervezetek erőforrásainak összehangolása közös szakmai program alapján közös szolgáltató-térben, az érdekcsoportok legszélesebb körének bevonása az együttműködésbe a célcsoport segítségével kapcsolatos hatékonyság növelése érdekében.
- Újrahasznosító műhelyek létrehozása a LABOR Szövetkezettel együttműködve Pécsen, melynek fő célcsoportja az iskolás és egyetemista korosztály.
- Ruhacsere program, a hátrányos helyzetű emberek segítése céljából.¹²

A kutatás során képet kaptunk arról, hogy az alapítványnál milyen szélsőséges tapasztalatokkal rendelkeznek arról, hogy a késedelmes, illetve befagyasztott pályázati kifizetések mennyire befolyásolják a hitelvisszafizetési képességet (áthidaló hitelt kellett felvennie az alapítványnak). A számlájukra terhelt inkasszó megakadályozta őket abban, hogy újabb pályázatokon induljanak, és még mindig nem múlt el a teljes összeomlás veszélye. Saját példájukon látják, hogy a pénzintézeteknek nem érdeke úgy hitelt nyújtani, hogy egy megnyert pályázat a fedezet.

Elmondták, hogy végeredményként a Retextil Alapítványnál kereskedelmi terméket hoznak létre, ugyanakkor a fő cél a terápiás forma. Elsődlegesen ők nem terméket előállítani és a termékből megélni szeretnének (amire egy, a kereskedelmi bankok által elvárt üzleti terv épülhetne), mivel elmondásuk szerint a termék maga utópia: annyira munkaintenzív (főleg terápiás tevékenységként üzve), hogy megfizethetetlen. A terméket külföldön elismerés övezi (pl. Lipcsei Vásár), az iparművészet felső szegmensében helyezkedik el, viszont maga a termék a termékkészítés „mellékterméke”, a terméket eladni csak luxustermékként lehet. Erre pedig nincs kapacitás a szervezetben, a piac is szűk, nem erre helyezik a hangsúlyt. A szervezet számára elég lenne, ha a tudás átadásból, a szolgáltatásokból fenntarthatnák magukat. Erre pedig a pályázati forma a megfelelőbb számukra.

3.1.9 Napra Forgó Nonprofit Kft

Az érdi Napra Forgó Nonprofit Kft. célja, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű, elsősorban megváltozott munkaképességű munkavállalók munkaerő-piaci (re)integrációját támogassa. A szervezetet 2000 januárjában alapította hat magánszemély és a Szép Jelen Alapítvány. Az alapítói cél az volt, hogy a szervezet valós, piaci feltételek között, a piactudásban, saját árbevételeiből éljen, és ezzel biztosítson valóságos szervezeti keretet a rehabilitációhoz.

Az elmúlt 10 évben szolgáltatásaik köre folyamatosan bővült:

- kistérségi Munkaerő-piaci Szolgáltató Irodát alakítottak ki és működtetnek,
- az integrált foglalkoztatási rehabilitáció területén bevezették és működtetik munkacsapatuk révén a közösségi alapú innovatív rehabilitációs módszerüket. A módszert mások számára is átvehetővé tették, akkreditált képzés formájában.
- Három akkreditált telephellyel rendelkeznek, ahol megváltozott munkaképességű emberek dolgoznak – szervezeten belüli arányuk meghaladja az 50 %-ot.
- Együttműködnek más foglalkoztatási célú nonprofit szervezetekkel és állami intézményekkel és tagjai a Munkaerő-piaci Szövetségnek.

¹² <http://www.retextil.com/alapitvanyunkrol/szervezeti-dokumentumok>

Az elmúlt három évre vonatkozó eredmény-kimutatásuk a következőképpen alakult:

Eredmény-kimutatás (ezer Ft)

	2009	2008	2007
Összes közhasznú tevékenység bevétele	61 272	59 215	65 634
Közhasznú célú működésre kapott támogatás	1 200	2 450	22 922
i) alapítótól			1 800
j) központi költségvetésből			8 466
k) helyi önkormányzattól	1 200	1 200	1 082
l) egyéb		1 250	11 574
Pályázati úton elnyert támogatás	44 229	55 660	39 655
Közhasznú tevékenységből származó bevétel	15 838	1 099	3 050
Tagdíjból származó bevétel			
Egyéb bevételek	5	6	7
Rendkívüli bevételek			
Vállalkozási tevékenység bevétele	93 039	100 317	58 571
Összes bevétel	154 311	159 532	124 205

A kutatás során az alapítványnál a finanszírozási problémákat feszegető kérdéseinkre üzleti logikával érveltek: ha hitelt vesz fel az ember, olyan árbevételre kell szert tennie, ami annival magasabb a költségeinél, hogy a hitelt vissza lehessen fizetni. Elmondásuk szerint a Napra Forgó ilyen extrát nem tud produkálni, de nem ez a cél – a Napraforgó esetében nincs jelenleg olyan tevékenység, ami annyira stabil volna, hogy bankhitelre gondolnának. Utófinanszírozott projektek esetében a likviditási problémákat meg tudják oldani folyószámlahitellel, ám ez is csak átmeneti megoldásként jöhet szóba, a tartós fenntarthatóságához nem. Másrésztől egyik legfontosabb szempontként emelték ki, hogy a közhasznú cél és a kockázatvállalási hajlandóság komoly mérlegelés tárgya: „Nem banki szolgáltatásra kell törekedni, hanem árbevételre, mivel a banki szolgáltatást vissza kell fizetni. Ha hitelből költekezünk, akkor nem egy üzleti célt és a saját vagyonunkat veszélyeztetjük (mint a forprofit szektorban), hanem egy közhasznú célt és mások pénzét.” Véleményük szerint működési költségekre sem célszerű hitelt felvenni, akkor az egyszerűen azt jelenti, hogy többet költöttek, hosszútávon erre nem szabad berendezkedni. Fejlesztésre viszont egyértelműen felvehető, de akkor stabilan prognosztizálható üzleti terv kell. A szervezet képviselője úgy véli, hogy „ha arra kell a bankhitel, hogy egy olyan folyamatot beindítson, ami a többletforrás anélkül áll, azzal viszont ugrásszerű növekedésnek indulna, akkor érdemes felvenni”. Hozzáteszi azonban, hogy „mivel azok a tevékenységek, amiket a civilek végeznek, igen ritkán üzleti alapon végezhető tevékenységek, nehezen termelhető ki a hitelkamat, sok esetben megéri egy lassúbb, de stabilabb felívelést választani, és ki lehet várni egy állami vagy uniós finanszírozású projektet”.

3.1.10 Reflex Szociális Szövetkezet

A kunszentmiklósi Reflex Szociális Szövetkezetet 2008. november 26-án jegyezték be Kecskeméten, de már 2007 decembere óta formálódik a szövetkezet. A Reflex fő profilját a közösségi televíziózás alkotja. A Felső-Kiskunsági és Dunamelléki Többcélú Kistérségi Társulásban Európai Uniós forrásból kiépült szélessávú internet, telefon és kábeltelevízió hálózaton szolgáltatnak televízió műsort és képűtságot.

A kistérségben az OFA „Szövetkezz 2007” elnevezésű pályázat megnyerése után vált lehetővé a televízió létrehozása, a szövetkezet által üzemeltetett 7TV 2009. március 15-én kezdte meg a műsorszórást, azóta a hét minden napján 24 órás adással jelentkezik (ebből 2,5-

3,5óra a vágott anyag, ami 18 órától kerül sugárzásra, a maradék időben képűjság látható). A szövetkezet tevékenységi köreinek fokozatos kiépítését tervezi, többek között:

- 10 településen jelenlévő térségi televízióadás elindítása,
- interaktív honlap,
- irodai, filmtechnikai szolgáltatások,
- térségi újság beindítása,
- Internetkávézó elindítása és működtetése,
- ifjúsági közösségi tér kialakítása.

Az interjú során kiderült, hogy szövetkezet az induláskor, 2008-ban likviditási problémákkal küzdött, amit hitelekből próbáltak meg fedezni. Ugyancsak egy takarékszövetkezethez fordultak, és „baráti” szerződéssel (alacsony kamattal – hogy pontosan mekkorával, arról nem kaptunk információt) nagyon gyorsan, gond nélkül sikerült a hitelfelvétel, melyhez a támogatói szerződés szolgált garanciául. Egy évre sikerült felvenniük, a beruházás megkezdéséhez, majd egy összegben vissza is fizették (1,5 millió Ft). Egy évvel később már a Mikrohitel Zrt-hez fordultak (jó ajánlással, ami sokat segített), ott is 1,5 millió Ft-ot vettek fel. Itt már további garanciát jelentett az addigra kiépített (megfelelő értékű) eszközpark. Próbálkoztak a kereskedelmi bankoknál is, de nekik a válság idején nem volt egy nyertes pályázat garancia, továbbá kifogásolták a szövetkezeti formát (a fogalmi káosz egyébként is sok nehézséget okozott nekik).

3.2 Finanszírozási példák, kapcsolatok

MagNet és civil együttműködés (Óbudai Waldorf Iskola)

A MagNet Közösségi Bankban nem kizárólag altruista szempontok szerint jelenik meg a civil partnerekkel való együttműködés. Ugyan a (korlátozottan elérhető) civil számla egy fontos alapja a bank civil kapcsolatainak, de a bank által szorgalmazott „gazdaságilag fenntartható támogatás” inkább a kibővített profitértelmezésből származik. A bank tehát a profitorientált működésében igyekszik megfelelő helyt találni a civileknek is, úgymond egy kiegészítő gazdasági stabilitást adó lábként tekint a civil ügyfelekre.

Erre kiváló példa, hogy a MagNet finanszírozza az Óbudai Waldorf Alapítvány által fenntartott Óbudai Waldorf Iskola fejlesztését (tanterem, tornaterem, egyéb épületek). Az iskola hitelét publikussá tették, és az ún. Mentor betétet társították hozzá. Ezáltal az iskola támogatásáért elkötelezett egyéb magánügyfelek (szülők, támogatók) számára lehetővé tették, hogy saját betéteiket az iskola igényelte hitelalapba fektessék. Ebben a konstrukcióban a magánbetéteseknek a MagNet a jegybanki alapkamatot ajánlja fel, illetve az általuk befektetett összeg arányában az iskola által igényelt hitel törlesztési kamatrátáját kedvezőbbé teszi.

NESsT–Kék Madár Alapítvány együttműködés

A Kék Madárral való együttműködés az első alkalom, amikor a NESsT Közép-Kelet Európában hitelt helyezett ki (venture philanthropy – aktív jótékony hozzáállás szellemében). 2006 óta nagyon szoros a kapcsolatuk, a Kék Madár által üzemeltetett szociális étterem szervezésének kezdetekor kerültek kapcsolatba egymással. Az alapítvány nem csak anyagi segítséget kapott, hanem teljes tanácsadást: piacfelmérés, célpiac meghatározása, árstratégia, marketing tanácsadás területén (magvalósíthatósági előtanulmány). Amikor a vártnál sokkal jobban alakult az étterem bevétele, kinőtték, elkezdtek azon gondolkodni, hogyan fejleszthetnének. A NESsT segített a fejlesztés kidolgozásában is, majd hosszas egyeztetés során felajánlották, hogy adnak egy kedvező feltételekkel rendelkező hitelt a fejlesztésre. Kamatmentes hitel, minden paraméterét közösen döntötték el (futamidő, fizetési feltételek).

Takarékszövetkezetek és civil együttműködés

A Takarékszövetkezetek egyedülállóan kiterjedt fiókhálózattal és személyes kapcsolatokkal rendelkeznek. A helyi erőforrásokat felhasználva igyekeznek helyi igényeknek megfelelni. A Bak és Vidéke Takarékszövetkezettel folytatott interjúnk során kiderült, hogy a Szövetkezet számos alkalommal működött együtt helyi civil szervezetekkel Kiemelt fontosságot tulajdonít az önkormányzatok közvetítő szerepének a fizetési garanciák felvállalásában (például a Zalaegerszegi Közhasznú Egyesület foglalkoztatási programokra több hitelt is kapott, 5 és 15 millió forint közötti összegekben, 8-10%-os kamatra). Emellett jó példa még takarékcivil együttműködésre egy dél-zalai polgárőrség felállításának támogatása is. Ebben a Takarékszövetkezet, felismerte saját hasznát lakossági ügyfelei vagyónvédelmének támogatásában. A polgárőrség ugyanis a bank ügyfeleinek vagyónát, ezáltal a bank vagyónát is védelmezi.

Az alapítványok, szövetkezetek körében végzett interjúkból is az derült ki, hogy a szektor pénzügyi partnerei elsősorban a takarékszövetkezetek. A megkérdezettek nagy része igény esetén kapott likviditási hitelt (folyószámlahitelt) számlavezető takarékszövetkezetétől. Az összeg változó: 1-1,5 millió Ft-tól akár 15 millió Ft-ig is terjed a takarékszövetkezet nyújtotta hitel. A takarékszövetkezetek nyitottsága és rugalmassága függ az igényelt összeg nagyságától, a pályázati kifizetésekkel kapcsolatos tapasztalatoktól és a személyes kapcsolatoktól.

Kereskedelmi banki új szolgáltatások

– OTP – Non-profit számlacsomag

Non-profit szervezetnek nyújtják, melynek kedvező havidíja tartalmaz egy forint pénzforgalmi bankszámlát; OTPdirekt alap és kontroll szolgáltatást; aminek segítségével interneten vagy telefonon keresztül lehet intézni a szervezet banki ügyeit, a havi első, OTPdirekt internetes szolgáltatáson keresztül indított bankon kívüli, belföldi forint eseti átutalás díját, valamint az elektronikusan indított bankon belüli forint eseti átutalások díjmentességét. Amennyiben a számlához megtakarítások is kapcsolódnak, további kedvezményt biztosítanak a számlavezetés havidíjából.

A Tükörterem Egyesület kutatásából megtudhatjuk, hogy az „OTP a civil szervezeteket a speciális vállalati és önkormányzati ügyfelek között tartja számon, 2008-ban a 'civil szervezetek, egyesületek, alapítványok' megjelölés alatt 846 szerveződést tartottak számon”. (Tükörterem, 2010, p. 84.)

– CIB NONPROFIT Classic és Plusz SZÁMLÁK

A civil szektor számára díjmentes számlanyitást, kedvező számlavezetési díjat, kedvező látra szóló kamatot nyújtanak. Továbbá a CIB Kompakt Vállalati kártya első évben díjtalan, és az internet alapú elektronikus szolgáltatások (CIB Internet Bank, CIB WAP Bank/mobilCIB) igénylése is díjmentes.

3.3 Civil szervezetek hitelképessége

Pályázati rendszer

A jelenlegi pályázati rendszerben a tapasztalatok szerint a kifizetések nehézkesek, emiatt többen kényszerülnek a szerződésben vállalt tevékenységük elvégzéséhez valamilyen áthidaló hitelt felvenni, alternatív finanszírozási módot találni. A 2010-es évben különösen megnehezítette a szektor fenntarthatóságát, hogy a válság és a kormányváltás hatására maga a forrás vált bizonytalanná, kiszámíthatatlanná, így még kockázatosabbá válik a szervezetek részére a hitelnyújtás.

Bár a jelenlegi pályázati rendszerrel kapcsolatban vannak fenntartások, kockázatok a banki szférában (kifizetések felfüggesztése, késedelmessége), úgy vélik, hogy a pályázati önerőhöz biztosított bankgarancia lehet egy mezsgye, ahol leginkább együttműködhet a két szektor. Ez a terület konkrét, minősíthető, mérhető a banki kockázat. A kutatásban megkérdezettek szerint továbbá a megnyert pályázatokra igényelt áthidaló kölcsön lehet a kezdete a nonprofit szektor és a bankszektor együttműködésének. Kulcskérdés azonban, hogy ha egy civil szervezet hitelt kap, miből tudja visszafizetni. Legtöbb szervezetnél erre nem tudnak válaszolni. Amennyiben ez legfeljebb egy elnyert pályázat lehet, erre a banki oldalon kell olyan tapasztalatnak, szakmai hozzáértésnek lennie, hogy értékelni tudják az ebben rejlő kockázatokat.

A lehetséges jövőbeli együttműködés feltétele, hogy a két szektor több információval rendelkezzen a másikról, a másik működéséről, elvárásairól – ez a bankok felől jelentkezik egyelőre nagyobb nyomásként.

CSR

A civil szektorral kapcsolatban azonban talán a legnagyobb dilemma a bankok felől, hogy kereskedelmi bankként profitot, eredményességet kell felmutatniuk – számukra sokkal könnyebb, ha elkülönítik, hogy mik az üzleti céljaik, a célpiacok, az üzletpolitikájuk és ezen felül miről szólnak a társadalmi felelősségvállalás programjaik. Az üzleti oldalon minden befektetésnek megtérülést kell mutatnia, mert az alapján lehet meghatározni, hogy jó befektetés volt-e, vagy sem. Ma még többnyire csak a pénzügyi megtérülést tekintik jó megtérülésnek, a társadalmi megtérülést nem. A civil szektorba történő befektetés, hitelezés területén nehezen tudnak a megtérülésre elemzéseket, kalkulációkat elvégezni, azt a keretet, amit erre szánnak, adományozás, szponzoráció formájában adják inkább (CSR). Jellemző hozzáállás, hogy inkább lemondanak róla teljesen, minthogy egy kiszámíthatatlan befektetés a profitjukat csökkentse.

Fedezet

Civil szervezetek képviselőnek elmondása alapján, melyet a bankoknál készült interjúk is megerősítenek, a pénzügyi szektor sokszor nem vállalja fel, még ingatlanfedezet megléte esetén sem a hitelező szerepét, mert ha az adós fizetése képtelenné válik, akkor a fedezetet felhasználó bank rossz fényben tűnne fel a követelés behajtásakor. A bankár szakemberek félelme nem alaptalan, jelenleg is a társadalmi bizalmi index legalján foglalnak helyet a politikai szervezetekkel együtt és az adott bank goodwilljének nagyon rosszat tenne, ha nemes célokért küzdő civil szervezetek felszámolását kezdeményeznék. (Bernát, 2009; Székely, 2010)

Garanciák

A bankok által mérhető és kalkulálható garanciák mellett a nonprofit szektor felől több lehetőség felmerült – a következőkben felsoroljuk azokat a javaslatokat, amelyek a civilek szerint elősegítenék a bizalomhiányos helyzet megoldását és biztosítékot jelenthetnének a pénzügyi szektor számára, hogy a civil szervezeteket is megbízható ügyfélnek tartásuk:

- A civil szervezetek átláthatóbb működése (pl. pénzügyi fegyelem, határidők betartása)
- Civil szektor „önbizalmának” növelése, a civil szervezetek is partnernek lássák önmagukat, hitelesség
- Hitelminősítési rendszer kialakítása a civil szektorra, speciális minősítési szempontok és kockázati profil alkalmazásával (ennek részeként: különböző kockázati csoportok kialakítása a civil szektor szereplői között, megfelelően diverzifikált termék, kondíció és biztosítéki csomagok alkalmazásával – definiálni azokat a működési, pénzügyi, szervezeti szempontokat, melyek alapján ezek a csoportok létrejönnek)
- A civil szervezet partnereinek, forrásait biztosító szervezeteknek hitelminősítése, kockázati profilba illesztése
- A pénzügyi szektoron belül tervezési, termékfejlesztési, értékesítési stb. kapacitás létrehozása erre a célra
- Pályázati forráslehívási ráta figyelembevétele

- Több ismeret a civil szervezetekről, a civil szervezeti forma sajátosságairól, kevésbé előítéletes, nyitottabb hozzáállás (nem csak az adott szervezet pénzügyi, hanem szakmai helyzetének megismerése konkrét esetekben, tájékozódás a szervezetről)
- Nyitottabb gyakorlat (például hitelezési, CSR stb.), amely több tapasztalat szerzését is lehetővé teszi
- A közhasznúság fogalmának megbízhatóbb törvényi és gyakorlati értelmezése (nagyobb presztízs biztosítása, egyben a feltételek átalakítása).
- Jogi státuszt egyértelműsítése, gazdasági okokból történő felszámolási eljárás szabályozása
- Hatásosság mérhetőségének kialakítása
- Megalapozott, ellenőrizhető üzleti terv
- Könyvvizsgáló által igazolt, törvényes és problémamentes működés

Minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszerek civil szervezeteknél való alkalmazhatóságát érintően felmerülnek kételyek – a pénzügyi szervezetek számára nem feltétlenül jelent további garanciát hitelképességük mérlegelésekor. Mégis lehet jelentősége abból a szempontból, hogy javítja a szervezet önértékelését, nagyobb „önbizalommal”, saját működésük átlátható rendszerének ismeretében biztosabb alapokon léphetnek fel mind a bankok, mind az egyéb partnerek felé.

A Kék Madár alapítvány először a PQASSO¹³ rendszerre jelentkezett, ez volt az első minőségbiztosítási rendszer, amivel találkoztak. Ám ezt hamar kinőtték, mert ez a modell elsősorban kis és fiatal szervezetek számára adekvát. Jó eredményt értek el a programban, javasolták nekik az EFQM¹⁴ rendszert – meg is pályázták az első szintjét. Nonprofit szervezetként kedvezményesen kerülhettek be a programba (forprofit kb. félmillió Ft, nonprofit: 50 ezer Ft.) Tapasztalatuk szerint Magyarországon nem jelent előnyt pályázatoknál, de belső szervezeti szempontból jó, folyamatos fejlesztésre készíteti az embert, vevőközpontúsággal, vevőelégedettségi fókusszal. Tudják, hogy Nyugat-Európában nagyon fontos, hogy legyen minősítése a családi napköziknek, alaposan megnézik a szülők, milyen a minősítése, rangja egy óvodának. Látják, hogy a legtöbb uniós országban a civilek bizalmi indexe magas (egyházak, állam is sokkal lejjebb vannak), míg Magyarországon viszonylag alacsony. Próbálják ezt a bizalmat külső hitelesítővel helyreállítani, javítani, úgy vélik, ehhez átláthatóság kell.

Az általunk megkérdezett bankok, hitelintézetek véleménye szerint egy civil szereplőkre vonatkoztatott minőségbiztosítási rendszer annyiban segítené őket legfeljebb, hogy szélesebb

¹³ A Civil Társadalom Fejlődéséért Alapítvány (<http://www.ctf.hu/>) 2005-ben A minőségi nonprofit szervezetekért címmel kezdett el a nonprofit minőségmenedzsment hazai elterjedése érdekében tevékenykedni. A Trust for CEE támogatásával megvalósuló program célja, hogy a nonprofit szervezetek tudatosabban foglalkozzanak a minőség kérdésével, és hogy a különböző rendszerek széles választéka álljon rendelkezésükre. Olyan minőségügyi rendszereket adaptáltak a magyar körülményekre, mint az elszámoltathatósági sztenderd vagy a PQASSO (angol betűszó, magyar jelentése: gyakorlati minőségbiztosítási rendszer kis szervezetek számára), mely önértékelésen alapul, és a kezdeti lépésektől a stratégiailag gondolkodó és cselekvő szervezetig juttatja el az alkalmazóit.

¹⁴ Szövetség a kiválóságért (<http://www.kivalosag.hu/>) – EFQM (European Foundation for Quality Management) magyar nemzeti partnerszervezete (<http://www.efqm.org>). Az EFQM egy tagsági rendszeren alapuló non-profit szervezet, amelyet 1988-ban 14 európai nagyvállalat hozott létre. Az EFQM Kiválósági Modell kilenc kritériumra tagolódik: öt „Adottságok” és négy „Eredmények” kritériumból áll (alapelvek: eredményközpontúság, eredményorientált működés, vevőközpontúság, vezetés és a célok állandósága, folyamatokon és tényeken alapuló irányítás (menedzsment), a dolgozók fejlesztése és bevonása, folyamatos tanulás, fejlesztés és innováció, partnerkapcsolatok kialakítása és fejlesztése, társadalmi felelősségvállalás). Ez teljes körű minőségirányítási eljárás, alapvetően forprofit szektorra, nagy cégekre lett kidolgozva. A civilek a gazdasági válság hatására kerültek előtérbe, mint további lehetséges célcsoport, akkor öt nonprofit szervezetet „engedtek be” pilot projektben. Azóta (2008) a Szövetség a Kiválóságért Közhasznú Egyesület (SzKKE) a Nemzeti Civil Alap (NCA) támogatásával rendszeresen elindítja a minőségfejlesztési programot civil szervezetek számára, „Civil Kiválóság 2010” címmel.

körü ismeretekkel rendelkeznének a szektorról, ám ez még nem jelenti azt, hogy annak megléte nagyobb garanciát jelentene és a kamatokat megérné diverzifikálni. Másrészt problémának érzik, hogy mivel a komplex minőségirányítási rendszer mérethatékonyság kérdése is, Magyarországon csupán egy-két olyan szervezet van, amelyik (méretéből fakadóan) alkalmas lenne egy a vállalatokéhoz hasonló vállalatirányítási rendszerre, amelybe a minőségbiztosítási platform is integrált lenne.

A minőségbiztosítási rendszereket érintően kételyként az egyik alapítványnál megemlítették, hogy az ilyen rendszerek magas költsége miatt félő, hogy csak kevés szervezet engedhetné meg magának a kiépítését, működtetését és rendszeres auditálását. Véleményük szerint ez megkérdőjelezi, hogy elérné-e a rendszer használata azt az elterjedtséget, amikor a pénzügyi szervezeteknek már érdemes figyelembe venniük. Másrészt szerintük felerősítené az erősebb és gyengébb szervezetek közötti egyenlőtlenségeket, megnehezítené a nonprofit szektoron belüli mobilitást.

Pénzügyi képzés, tanácsadás

Nagyon fontos szempontként jelentkezett, hogy a civil szervezetek pénzügyi ismereteinek, tudásának bővítése sok szempontból javíthatja a két szektor közötti kommunikációt. A képzésekre, együttműködésre számos példa létezik, közülük mutatunk be az alábbiakban egyet.

KPMG felismerte, hogy jelentős probléma a non-profit szervezetek fenntarthatóságának kérdésében az átláthatóság és menedzsment-ismeretek hiányossága. A válság a problémát felerősítette, hiszen azon szervezetek képesek jobban reagálni a változásokra, amelyek modern vezetési eszközrendszerrel rendelkeznek, és azok tudnak hatékonyabban forrásokhoz jutni, amelyek átláthatóan működnek, így a támogatók nagyobb bizalmát élvezik.

Ezért a Felelős Társadalomért Program keretében a kiválasztott non-profit szervezeteknek (működési költségük fedezésére kapott támogatás mellett) pro bono alapon (ingyenesen vagy minimális díjért) olyan szolgáltatásokat ad, amelyeket a KPMG ügyfeleinek szokott nyújtani.

- Budapesti Korai Fejlesztő Központot Támogató Alapítvány – Üzleti tanácsadás: vezetői coaching
- Fehér Kereszt Gyermekvédő Alapítvány – Üzleti tanácsadás stratégiaalkotás támogatása céljából
- Gézengúz Alapítvány a Születési Károsultakért – Üzleti tanácsadás pénzügyi tervezés támogatása céljából, Pénzügy nem pénzügyeseknek című, KPMG-BME Akadémia képzésén való részvétel költségeinek fedezése
- SOS Gyermekfaluk Magyarországi Alapítványa – Könyvvizsgálat

Civil szektor fejlesztési és társadalmi innovációs témában partnerünk:

Nemzetközi fejlesztési kérdésekben és Új Tagállamos átmeneti tapasztalatokkal kapcsolatosan partnerünk:

Jelen kiadvány a **HAND** ELNÖKSÉGI PROGRAM **2011** keretében készült.

A kiadványban leírtak nem szükségszerűen tükrözik az Európai Unió, az NCA, a Magyar EU-elnökség, a CONCORD vagy a HAND Szövetség álláspontját.